

УДК [002.1-028.27:316.77]:004.738.5

К. Ю. Редька, аспірант, Харківська державна академія культури, м. Харків

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННО-ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНТЕРНЕТ

Розглядаються умови застосування електронно-документальної комунікації в мережі інтернет, властивості документальної комунікації та електронних інтернет-ресурсів. Визначено інтегративні властивості інтернету й електронних документів, що є основою для програмних розробок та їх застосування в різних сферах інформаційних ресурсів.

Ключові слова: документ, документальна комунікація, інформаційна комунікація, інтернет-комунікація.

К. Ю. Редька, аспирант, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

СИСТЕМА ЭЛЕКТРОННО-ДОКУМЕНТАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ И ИНТЕРНЕТ

Рассматриваются условия применения электронно-документальной коммуникации в сети интернет, свойства документной коммуникации и электронных интернет-ресурсов. Определены интегративные свойства интернета и электронных документов, являющихся основанием для программных разработок и их применения в различных сферах информационных ресурсов.

Ключевые слова: документ, документальная коммуникация, информационная коммуникация, интернет-коммуникация.

K. Yu. Redka, postgraduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

THE SYSTEM OF ELECTRONIC DOCUMENT COMMUNICATION AND THE INTERNET

The article deals conditions of use of electronic document communication on the Internet. The paper touches upon the issue of the characteristic features of document communication and electronic online resources, including web library. The author determines the integrative features of the Internet and electronic documents being the basis for software development and their applications in various fields of public life (education, trade, the economy, the protection of rights, etc.).

Key words: document, document communication, information communication, online libraries.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві інформація про певні явища та події фіксується на матеріальних носіях, які набувають форми документа. Натомість головною інформаційною роллю документа є його комунікаційні властивості, особливо важливі в бібліотекознавстві, бібліографознавстві, книгознавстві, докумен-

тознавстві тощо. Актуальність проблеми зумовлена тим, що документні комунікації дедалі помітніше характеризують суть невпинної глобалізації, яка охоплює різні сфери інформаційних ресурсів. Документально-комунікаційні системи впливають на сучасний стан суспільства та зміни в ньому загалом, особливо документальні ресурси в мережі інтернет, адже документи — один з найважливіших елементів функціонування документальної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему документальної комунікації розглядали І. О. Золотарьова, В. І. Артем'єв, Г. Г. Асеев, Ю. М. Столяров, А. В. Соколов, А. А. Соляник, Н. Б. Зиновьева, Л. П. Шевякова, Н. М. Кушнарєнко та ін. Проте проблема ролі системи документальної комунікації в мережі інтернет висвітлена недостатньо.

Мета статті — проаналізувати поняття «документальна комунікація» та систему електронної документальної комунікації в мережі інтернет. Для досягнення мети потрібно вирішити такі **завдання**: охарактеризувати документально-комунікаційну систему як складову процесів онлайн-комунікації; описати ознаки, властивості, параметри та функції документальних потоків та масивів у мережі інтернет; визначити місце й функції бібліотечних онлайн-потоків та масивів у системі документальної комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні науковці (дослідники М. А. Василик (2004), О. П. Коршунов (2009), А. В. Соколов (2002)) розглядають документ як носій інформації, засіб її передачі в просторі та важливий елемент соціальної комунікації. Дослідник Ю. Н. Столяров (2009, с. 113) вивчає категорію «документа» в контексті управлінської, правової, організаційної систем, а також як «спосіб презентації соціальності», «спосіб сучасної комунікації». Тому комунікаційна — одна з найважливіших, значущих функцій документа. Документ, як засіб спілкування, що використовується в професійному та приватному житті індивіда, може відіграти ключову роль для учасників комунікаційного процесу.

На думку О. П. Коршунова (2009, с. 213), документ відрізняється від звичайної інформації. За допомогою певних атрибутів можливо «ідентифікувати зафіксовану на матеріальному носіїві інформацію», отже, долучити документ до певного виду соціальної комунікації.

Загалом термін «документальний» повинен позначати те, що складається з документів, а словосполучення «документальна комунікація» — трактуватися як «комунікація, що складається з документів». Проте комунікація — це не лише документи, тому що

елементарна структура соціальної інформаційної комунікації передбачає три елементи: мовець, реципієнт і канал комунікації між ними. Документ — канал комунікації, по якому інформація передається від комуніканта до реципієнта. Отже, у документальній комунікації документ виконує функції одного з елементів, а властивості документальної комунікації полягають у тому, що каналом передачі повідомлення є сам документ, а можливість його передачі може обмежуватися особливостями матеріальної форми документа, незначною доступністю або складністю його переміщення (пересилання, транспортування).

Особливості каналу в документальній комунікації можуть відрізнятися: документ як канал передачі інформації; певні суспільні інститути як засоби передачі документів; документальні повідомлення (тобто повідомлення, зафіксовані в документах). Відповідно, в документальній комунікації каналами є соціальні інститути та системи, через які передаються самі документи.

А. А. Соляник (2000, с. 72) пропонує таку класифікацію документальних систем: генеративні, транзитні й термінальні. Генеративні документні комунікаційні системи — ті, які забезпечують створення документів: авторські колективи, наукові та навчальні заклади, видавництва, редакції ЗМІ, друкарні, теле- й радіокомпанії, студії звукозапису, фото- й кіностудії, ІТ-компанії тощо. Транзитні документальні комунікаційні системи — рух документів, їх транспортування: посередницькі агентства, центри електронної доставки документів, установи книжкової торгівлі, поштові відділення, кур'єрські служби, провайдери комп'ютерних мереж тощо. Термінальні документальні комунікаційні системи призначені для збирання та зберігання документів, організації їх використання: бібліотеки, архіви, органи НТІ, музеї, аудіо- та відеотеки, власники комп'ютерних серверів тощо. Таким чином, документальні комунікаційні системи — це окремі підсистеми документальних комунікацій суспільства загалом. Останні різноманітні та відрізняються характером комуніката (передається тільки інформація з документа або сам документ); наявністю й видами комунікаційних посередників (пошта, видавництво, книжкова торгівля, бібліотеки, канцелярії, архіви), призначенням документа, який передається (для опублікування або використання з особистою або службовою метою). Відповідно, передача документів здійснюється на основі комунікаційних параметрів інтернет-мережі, саме яка формує глобальний інформаційно-комунікативний простір. Цей простір визначає кілька рівнів його дослідження: кому-

нікаційний (технічний апаратний і технологічний програмний) і комунікативний (антропоцентричний). Усі рівні комунікації в інтернеті перебувають у системно-функціональних взаємозв'язку та взаємозалежності.

Різноманітність форматів комунікації в інтернеті зумовлює безліч варіантів трактувань поняття. Є. І. Горошко зазначає: «Якщо розглядати змістовний аспект Мережі, то зазвичай до неї належать сервіси інтернету — певні послуги, що надаються Мережею» (Горошко, 2009, 2, с. 82). «При цьому основою їх класифікації є не тільки технологічні чинники, правила й особливості обміну даними (протоколи), а й соціальні потреби користувачів Мережі, заради яких вони створювалися й розвивалися» (Горошко, Жигалина, 2010, с. 112).

А. В. Соколов пропонує підхід, який актуальний з позиції загальних проблем диференціації інтернету (Соколов, 2002, с. 163). На думку вченого, інтернет — це глобальний комунікаційний канал, що забезпечує у всесвітньому масштабі передачу мультимедійних повідомлень (комунікаційно-просторова функція); відіграє роль загальнодоступного сховища інформації, всесвітньої бібліотеки, архіву, інформаційного агентства (комунікаційно-часова функція); допоміжного засобу соціалізації й самореалізації особистості та соціальної групи завдяки спілкуванню із зацікавленими партнерами тощо (Соколов, 2001, с. 192).

Мережеві структури ХХІ ст., як онлайн, так і офлайн, засвідчують повернення до ієрархічної організації взаємодії. Саме тому інтернет — це інформаційно-комунікативна технологія, технічна основа якої — глобальна інформаційна комп'ютерна мережа, що об'єднує локальні мережі, шлюзи, сервери й комп'ютери, використовує єдиний набір правил і процедур (протоколів), що регулюють порядок здійснення зв'язків між ними; всесвітня система комп'ютерної комунікації, яка відбувається за допомогою мови машинних кодів у різних формах і забезпечує комунікативні можливості; інформаційно-комунікативний простір, що формується на основі апаратної й програмної інфраструктур у результаті процесів комунікації всіх суб'єктів.

Інтернет як глобальна система має структурну ієрархію (Горошко, 2009, с. 84): його елементи — системи нижчого рівня (глобальна Мережа складається з локальних мереж; інтернет-користувачі — окремі люди; МТБі — окремі комп'ютери, лінії комунікації, сервери тощо). Тому електронні бібліотеки та документи, що в них зберігаються, також мають ієрархічну систему. Інтернетівський фонд, як

і бібліотечний, складається з документів: www-технологи називають документом зміст будь-якого файлу, незалежно від інформації, розміщеної в ньому (гіпертекстовий документ, частина документа, ілюстрація, програма або її частина). Електронні інформаційні ресурси — це документи й масиви документів в інформаційних системах. Користувачі інтернету в більшості випадків є не тільки споживачами, а й водночас виробниками, створюють не тільки тексти, а й сайти, здійснюючи певну технічну роботу. Головні інтеграційні ролі Мережі — спілкування, доставка інтернет-документа користувачеві, обмін інформацією (не тільки документальною, а й інтерактивною). Файлові онлайн-сервіси — одна зі складових документально-комунікаційної системи, яка водночас є елементом інформаційно-комунікаційної системи.

Застосування інформаційних технологій у бібліотечній, освітній, правовій сферах зумовило виникнення інтернет-сервісів, що надають читачам віддалений доступ до художньої, наукової, технічної, юридичної, архівної літератури. Бібліотеки можуть об'єднуватися в єдину мережу, формуючи значну географічно розподілену базу цифрового контенту. Основна частина контенту формується за допомогою ручного оцифрування фізичних носіїв із застосуванням сканерів. Існує багато інших цифрових форматів, призначених для зберігання електронних документів, найвідоміший — розробка SDK (інструментарій розробника) для підтримки впровадження електронних книг у форматі Fiction Book (FB) в один із сервісів.

Електронна книга у FB — одноформатна. Також спроектовано формат індексного файлу, який зберігає метадані про вихідний FB-документ, отримані в результаті обробки оригінального документа, рендерингу й поділу документа на сторінки. Індексний файл містить розміщення фрагментів XML документа, який має три розділи: *description* — фрагмент з описом документа; *binary* — фрагменти із зображеннями в оригінальному документі; *page* — фрагменти документа, де починаються й закінчуються сторінки, отримані в результаті рендерингу із заданими параметрами розміру сторінки, відступів і шрифту. Натомість інформація про розміщення фрагменту документа XML надає можливість виокремлювати потрібний фрагмент інформації з оригінального документа та якісно транспортувати потрібну частину.

На основі аналізу поняття «документальна комунікація» та системи електронної документальної комунікації в мережі інтернет можна сформулювати такі **висновки**. Багатокомпонентні властивос-

ті інтернет-ресурсів, зокрема інформативність, когнітивність, комунікативність (спілкування та обмін інформацією), технологічність (комп'ютерна, мережева), відіграють важливу інтеграційну роль у документальній комунікації. Сучасним можливостям інтернету, у контексті його застосування для документальної комунікації, притаманні атрибутивні властивості для обміну інформацією в соціумі та безпосередньо в Мережі. Водночас суспільство, яке формує окремі онлайн-ресурси, впливає на інтернет-комунікацію, як на свою підсистему, підпорядковує та зазнає зворотних впливів.

Список посилань

- Василик, М. А. (2004). Наука о коммуникации или теория коммуникации? К проблеме теоретической идентификации. *Актуальные проблемы теории коммуникации*, Сборник научных трудов. (с. 4–11). Санкт-Петербург: Издательство СПбГПУ.
- Горошко, Е. И. (2009). *Информационно-коммуникативное общество в гендерном измерении*, Монография. Харьков: ФЛП Либуркина Л. М.
- Горошко, Е. И., Жигалина, Е. А. (2010). Виртуальное жанроведение: устоявшееся и спорное. *Вопросы психолингвистики*, 12, 105-124.
- Кашкин, В. Б. (2000). *Введение в теорию коммуникации*. Воронеж: Издательство ВГТУ.
- Конечкая, В. П. (2004). *Социология коммуникации*. Москва: Международный университет Бизнеса и Управления.
- Коршунов, О. П. (2009). *Библиографоведение. Основы теории и методологии*. О. П. Коршунов (Ред.). Москва: Издательство ФАИР.
- Соколов, А. В. (2002). *Общая теория социальной коммуникации*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В. А.
- Соколов, А. В. (2001). *Социальные коммуникации*. Москва: Профиздат.
- Соляник, А. А. (2000). *Документні потоки та масиви*. Харків: ХДАК.
- Столяров, Ю. Н. (2009). *Документный ресурс*. Москва: Либерея.

References

- Vasilik, M. A. (2004). Communication science or communication theory? To the problem of theoretical identification. *Current issues of communication theory*, Collection of research papers. (pp. 4–11). Saint-Petersburg: Publishing house of SPbSPU. [In Russian].
- Goroshko, E. I. (2009). *Information and communication society in the gender dimension*, Monograph. Kharkov: FLP Liburkina LM. [In Russian].
- Goroshko, E. I., Zhigalin, E. A. (2010). Virtual genre: well-established and controversial. *Issues in psycholinguistics*, 12, 105–124. [In Russian].
- Kashkin, VB (2000). *Introduction to the communication theory*. Voronezh: Publishing house of VSTU. [In Russian].
- Konetskaya, V. P. (2004). *Sociology of communication*. Moscow: Intern. University of Business and Management. [In Russian].

- Korshunov, O. P. (2009). *Bibliography. Fundamentals of theory and methodology*. O. P. Korshunov (Ed.). Moscow: FAIR Publishing House. [In Russian].
- Sokolov, A. V. (2002). *General theory of social communication*. St. Petersburg: Publishing house Mikhailova V. A. [In Russian].
- Sokolov, A. V. (2001). *Social Communications*. Moscow: Profizdat. [In Russian].
- Solianik, A. A. (2000). *Document streams and cohorts*. Kharkiv: KhDAC. [In Ukrainian].
- Stolyarov, Yu. N. (2009). *Document resource*. Moscow: Liberia. [In Russian].

UDC [002.1-028.27:316.77]:004.738.5

K. Yu. Redka, postgraduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
katvit@ukr.net

THE SYSTEM OF ELECTRONIC DOCUMENT COMMUNICATION AND THE INTERNET

The aim of the article is to demonstrate the theoretical and methodological levels of use of electronic document communication on the Internet and the characteristic features of document communication and electronic online resources, including web library.

Research methodology. The article provides a detailed examination of contemporary theories of social communications: an integration of Internet applications in the framework of the system decisions; an integration of the tools of the collective work of the system of electronic document and communication systems.

Results. The article emphasizes that the system of electronic document communication and integration are of a global nature, as it covers the automation functions of almost the entire world and is an important area of quick process-oriented changes occurring in the modern industrial and post-industrial society. The author determines the integrative features of the Internet and electronic documents being the basis for software development and their applications in various fields of public life (education, trade, the economy, the protection of rights, etc.). The development trends of the systems of electronic document communication, namely this category of funds is now being considered as part of the infrastructure of enterprises; an integration of functions of the system of electronic document communication with the control system of the Internet content and enterprise portals.

Novelty. The main aspects of the support for the integrated models of interaction, the support for the concept that is implemented in terms of document communication, the ability to work with mobile platforms in web-based solutions have been specified.

The practical significance. The relevance of the study of the Internet technology of document management communication due to the introduction of innovative technologies is proposed.

Keywords: *document, document communication, information communication, online libraries, online communication.*

Надійшла до редколегії 29.06.2017 р.